

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Dredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štov. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Narečnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrť leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Rezerati: Enostopna peti vrtica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglas in poslane vrtice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se pošiljajo pronte.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Jugoslovanska socialno demokratična stranka pošilja bratskim strankam celega sveta sledečo

spomenico:

Dne 29. oktobra 1918 je proglasil narod Slovencev, Hrvatov in Srbov s svojo začasno vlado v Zagrebu svojo suvereno državo, ki se naj razteza od Soče do Vardarja. S tem se je izločil iz Avstroogrške in se izrekel za spojitev vsega jugoslovanskega ozemlja v bivši Avstro-Ogrski in izven nje v eno nedeljivo državo v smislu proglasa začasne vlade v Zagrebu z dne 17. oktobra 1918. Dne 18. decembra se je ta neodvisna država uradno spojila s kraljevino Srbijo v eno skupno jugoslovansko državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

V smislu načela o samoodločbi narodov reklamira narod SHS zase vse ozemlje, kjer nesporno prebivajo Jugoslavlani. K temu ozemlju spada tudi Goriška na obeh bregovih gore in v srednje Soče. Državna in obenem narodna meja med Italijo in državo SHS v tem delu Goriške bi morala biti ta, kakor je bila doslej, to je ob grebenu zapadnih Julijskih Alp s Kaniinom in Mataturjem.

Po ljudskem štetju z 31. decembra 1910 (glej »Die Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1910, herausgegeben v. d. k. k. statistischen Zentralkommission in Wien 1912«) je bilo na Goriškem 4.486 Nemcev, 154.504 Slovencev in 90.119 Italijanov, ki prebivajo kompaktno ob dolnji Soči.

Kar se tiče Trsta, Istre, Reke in Dalmacije je to mešano ozemlje. L. 1910 je bilo v Trstu po občevelnem jeziku 11.856 Nemcev, 56.916 Slovencev in 118.959 Italijanov, v Istri pa 12.735 Nemcev, 55.134 Slovencev, 147.417 Italijanov in 168.184 Hrvatov in Srbov. Na Reki je našla uradna statistika 24.000 Italijanov in 14.000 Hrvatov in Srbov, v Dalmaciji 649.874 Hrvatov in Srbov ter 17.989 Italijanov.

Trst ima čisto slovensko zaledje in more gospodarsko uspevati le v soglasju s svojim zaledjem. Enako je tudi Istra, Reka in Dalmacija zemljepisno in gospodarsko navezana na ostalo jugoslovansko ozemlje.

Izrečno bodi omenjeno, da se v bivši Avstro-Ogrski pri ljudskem štetju ni upošteval materinski jezik, ampak takozvani občevelni jezik in da je vsled tega narodnostna slika na slabo jugoslovanskega življenja potvorenjena, tako da je v resnici število jugoslovanskega prebivalstva veliko večje kot v uradni statistiki.

Italijanska vojska je pa tudi zasedla politični okraj Postojna in deloma tudi sodna okraja Idrija in Logatec, vse na Kranjskem s čisto slovenskim prebivalstvom, broječim 70.950 duš.

Z okupacijo Primorske, Trsta in Istre — vse do demarkacijske črte, ki sega preko Krasa na Kranjsko — ter Reke in Dalmacije, torej sploh dežel in krajev, kojih prebivalstvo je v absolutni večini slovenska, je izvršila Italija na škodo narodno osvobodjenega in zadržanega jugoslovanskega ljudstva imperialistični čin, ki se mora takoj radikalno popraviti, ako nečemo, da bi mesto mirnega, zaupnega življenja med obema narodoma nastala nevarna, neprijateljska tekma, ki utegne priversti izkrvavljene narode do novih hujših posledic.

Jugoslovanska socialno demokratična stranka protestira proti vsakemu preziranju in teptanju naravnega stremljenja prizadetega dela jugoslovanskega ljudstva, da ostane združeno z ostalim delom svojega troimenega naroda. Z italijansko okupacijo, — ki se jo že sedaj izvaja s kričečo nasilnostjo — se jemlje približno milijonu duš jugoslovanskega naroda možnost narodnega obstoja, napredka in svobode, se jemlje Jugoslaviji zemljo, na kateri prebiva kompaktno autohtoni slovanski živelj. Italija je s tem pokazala, da ji ni do pravične rešitve Jadranskega vprašanja, in da ji je beseda o osvoboditvi narodov le fraza, ki prikriva očitne nadvse nevarne imperialistične nakane. Ta okupacija izvira bolj iz italijanskih dinastičnih in vladno imperialističnih potreb nego iz na-

rodnih ali gospodarskih težnj italijanskega naroda, dočim je vprašanje prostega dostopa v tržaško, reško in druge primorske luke vzhodne jadranske obali vitalnega pomena za gospodarski obstoj in razvoj ne le jugoslovanskega naroda, temveč tudi vseh onih držav, ki so nastale na razvalinah avstroogrške monarhije.

Jugoslovansko, balkansko ozemlje se ne sme v nadalje izrabljati v kapitalistično eksploatacijske svrhe; jugoslovanska ljudstva se ne smejo siliti pod tuji jarem. Wilsonova načela, nam morajo biti tudi glede tega vprašanja glavno merilo.

Medsebojni povoljni sporazum je tu mogoče. Uvaževati je treba nepristransko in nešovenstično narodni, geografski in gospodarski položaj teh krajev. Nečemo novih narodnih iredent, nočemo gospodarskega in vsled tega kulturnega propadanja našega ljudstva, hočemo pravično rešitev prijateljski sporazum v interesu obeh narodov, ki potrebujeta mirnega razvoja, da se posvetita svojim velikim socialnim nalogom.

Jugoslovanska socialno demokratična stranka zahteva zato sestavo mednarodne znanstvene komisije, v koji bodita primerno zastopana oba prizadeta naroda in koja naj ugotovi vestno in točno na licu mesta narodno mejo med Jugoslavlani in Italijani. Ugotovitve tega mednarodnega foruma naj bodo vsem merodajne. Za one dele narodnih manjšin, ki bi ostale na eni ali na drugi strani narodne meje, naj pa velja zakon o protekciji narodnih manjšin. To zahtevo smatramo v sedanjih razmerah za najpraktičnejšo in najpravičnejšo, zato zaupamo, da bo našla odmev in podporo pri razsodnih činiteljih, ter pri vseh socialističnih strankah kojim pošiljamo svoj solidarni pozdrav!

Naj živi narode osvobojujoči in združujoči mednarodni socializem!

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke.

LISTEK.

Oče.

Maksim Gorki:

V svetem miru vzhaja solnce in od skalovja na otoku se dviga modra megla, nasičena s sladkim vonjem zlatorumenih cvetov bodičevja.

Otok se zdi pod modrim nebesnim obokom sredi sinjavoče vode kakor žrtvenik solnčnega božanstva.

Zvezde so pravkar ugasnile, ali še blesti bela Venera samotno v mrzlih višinah, pojemajoča za prozorno plastjo lehnih oblakov. Rudeči oblaki žare v prvih solnčnih pramenih in odsevajo na mirni morski gladini kakor bi gledali biseri iz modrih globin.

Blatke in cvetni listi s srebrnimi rosnimi kapljami se dvigajo hrepeneče proti solncu, biserne rosne kaplje vise na travah, zbirajo se in padajo na zemljo, vso oznojeno po vročem spanju. Rahlo menda zazvene kaplje, ko padajo, radi bi slišali to in žalostni smo, ker ne slišimo.

Ptice so se prebudile; poletavajo med listjem oljk in žvrgole. Od spodaj prihajajo vzdihli morja, ki se je zbudilo ob solnčnih poljubih.

In vendar je vse naokoli mirno; ljudje še spe in v jutranjem hladu so rožne vonjave močnejše nego glasovi.

Skozi vrata bele, z vinsko trto preplezano hišice, ki gleda iz zelenih valov kakor čolnič, stopi v solnično jutro Ettore Cecco, mož, ki ljubi samoto in je odtujen ljudem, z dolgimi opičjimi rokami, z golo glavo modrijana, čigar obraz je preprežen z gubami in brazdami, da je komaj videti njegove oči.

Počasi vzdigne rjavo, kosmato roko nad čelo, gleda dolgo po rožnatem nebu in potem na vse strani. Pred njim se zlija zar zlate in smaragdne luči v širokih valih čez sivo, vijoličasto pečevje otoka, okoli njega žare rumeni in rdeči cvetovi in temno obličje starca trepeče v dobrovoljnem smehu; zadovoljen kima z okroglo, težko glavo.

Kakor da nosi težko breme, stoji tukaj, z nekoliko upognjenim životom in široko razkoračenimi nogami. Okoli njega igra vse veselejše mladi dan, vse živeje žari zelenje po vinogradih, vse glasneje žvrgole škinkovci, med robidnicami, divjo trto in gorjevim mlečkom udarjajo prepelice, nekje žvižga kos, elegantno in brezskrbno, kakor Napolitanec.

Stari Cecco dvigne dolge, trudne roke nad glavo, vzravna se, kakor da hoče poleteti k morju, ki pokojno stoji pred njim kakor vino v kupici.

Poravnava si svoje stare kosti in sede na kamen pred vrata. Iz žepa potegne dopisnico, in držeč jo daleč od sebe, zamežikne ter ogleduje pisavo, brezglasno pregi-

bajoč ustnice. Po njegovem velikem, že dolgo neobritem obrazu se razlije nov smehljaj, v katerem odsevata žalost in ponos.

Na kosu papirja, ki ga drži, sta naslikana z modro barvo dva širokopleča fanta. Sedita ravno ob rami in se zadovoljno smehljata. Oba sta kodrolasa in velike glave, kakor stari Cecco. Nad njima je natiskano z velikimi, razločnimi črkami:

»Arturo in Enrico Cecco, plemenita bojvnika za interese svojega razreda. Organizirala sta 25.000 predilniških delavcev, ki so služili po šest dolarjev na teden. Zato so ju vrgli v ječo. Živela bojvnika za socialno pravičnost!«

Stari Cecco ne zna brati in naslov je pisan v tujem jeziku; ali on ugane vsebino, vsaka beseda mu je znana in glasno mu brni v ušesih.

Modra dopisnica je napravila starcu mnogo skrbi in nemira. Dobil jo je pred dvema mesecema in z instinktivnostjo, lastno očetu, je čutil, da nekaj ni v redu. Saj naslikajo reveže le tedaj, če se pregreše proti postavam.

Cecco utakne dopisnico v žep, toda srce mu teži kakor kamen in ga vznemirja vsak dan bolj. Že večkrat je hotel pokazati dopisnico duhovniku, toda izkušnje njegovega dolgega življenja so ga prepričale o resničnosti

Dve delavski naredbi Narodne vlade SHS v Ljubljani.

V seji dne 20. t. m. je sprejela Narodna vlada naredbo glede ustanovitve »Državne posredovalnice za delo« in naredbo glede prehodne podpore brezposelnih. Obe naredbi izideta v prihodnjih dneh v Uradnem listu.

Posebne važnosti je naredba glede državne posredovalnice, ker ž njo je postavljen trden temelj za ureditev delavnega trga na slovenskem ozemlju. Upati je, da dobimo v bodočnosti državno posredovalnico za celo jugoslovansko državo.

Državna posredovalnica bo imela svoj osrednji urad v Ljubljani in svoje podružnice po celem slovenskem ozemlju. Na čelu državne posredovalnice bo stala **osrednja komisija za organizacijo delavnega trga**, ki bo poverjena poverjeništvu za socialno skrb. Ta komisija bo vodila vse posredovanje. Njena naloga bo, da bo ustanavljala krajevne podružnice in določila njih okrožja, da bo pretvarjala že obstoječe posredovalnice v krajevne podružnice državne posredovalnice, da bo uredila načelno enotno poslovanje pri osrednjem uradu in pri krajevnih podružnicah, da bo imela kontrolo vsega posredovanja za delo in končno da bo sestavila potrebne poslovniške. V osrednji komisiji bodo zastopana poverjeništa za socialno skrb, za javna dela, za industrijo in trgovino, voditelj osrednjega urada državne posredovalnice, 8—12 članov in njih namestniki, od katerih mora biti polovica delavcev in polovica delodajalcev. Člane komisije in njih namestnike bo imenovalo poverjeništvu za socialno skrb na predlog delavskih strokovnih in delodajalskih organizacij. Vlade zastopnike pa bodo imenovala prizadeta poverjeništa. Poslovna doba komisije se razteza na tri leta.

Izvršilni organ osrednje komisije je **upravni odbor**, ki ga voli iz svoje srede komisija sama. Upravni odbor ima izvrševati sklepe osrednje komisije, rešuje tekoče zadeve, kontrolira vse urade državne posredovalnice in krajevne komisije, ki stoje na čelu krajevnih podružnic. Upravni odbor vodi tudi osrednji urad in krajevno podružnico za Ljubljano in okolico. Ta dva urada pričneta s poslovanjem v najkrajšem času. Prostore bode imela v **Stritarjevi ulici**. Proti poslovanju upravnega odbora je pripustna pritožba na osrednjo komisijo. V upravnem odboru in osrednji komisiji se sklepa z nadpolovično večino.

Na čelu krajevnih podružnic **osrednje komisije**, ki sestojijo iz voditelja podružnice, iz 2—4 članov in njih namestnikov, izmed katerih mora biti polovica delavcev in polovica delodajalcev. Člane teh komisij imenuje poverjeništvu za socialno skrb na predlog osrednje komisije. Krajevne komisije vodijo krajevne podružnice, skrbijo za nepristranost njihovega poslovanja in rešujejo pritožbe proti poslovanju krajevnih podružnic.

Osrednji urad ima v prvi vrsti nalogo, da izravnava delavni trg t. j. da obrača delavstvo iz krajev kjer ni dela v kraje, kjer manjka delavcev. Da dobi delavni urad pregled čez ves delavni trg, morajo podružnice dnevno tedensko in mesečno poročati o stanju krajevnega delavnega trga.

Ker pa ni možno ustanoviti takoj potrebno število podružnic, bo moral začasno poslovati osrednji urad tudi kot krajevna posredovalnica za celo slov. ozemlje. Vsled tega se bodo morali vsi oni, ki bodo iskali službe, obračati začetkom na osrednji urad v Ljubljani. Da pa se bo to moglo hitro izvršiti, se bodo upeljale pri poštnih uradih potrebne tiskovine za delodajalce in delojemalce. Izpolnjene tiskovine bodo morali odposlati poštni uradi s prvo pošto. Naloga osrednje komisije bo, da čimprej ustanovi krajevne podružnice v Mariboru in v Borovljah, da razbremenijo osrednji urad in olajša pregled.

Vsi obrati, ki odpuste ali nameravajo odpustiti več kot pet delavcev na enkrat, so obvezani, da to takoj naznani pristojni krajevni podružnici, če pa ta ne obstoja, osrednjemu uradu v Ljubljani. Obrati, ki se ne bodo ravnali po tej določbi, kaznujejo politične oblasti prve stopnje z denarno kaznijo do 1000 K ali z zaporom do dveh tednov.

Vse pošiljatve in brzojavi, ki se tičejo organizacije delavnega trga, so poštine proste, odpraviti jih je s prvo pošto in takoj dostaviti. Stroške za posredovalnico trpi država. V kolikor pa je pritegniti k prispevanju stroškov interesi, to določi od slučaja do slučaja upravni odbor. Ta naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Druga naredba se tiče podpore brezposelnih. Ta naredba bo veljala od 1. januarja do 31. marca 1919, do katerega časa bo pripraviti **naredbo glede zavarovanja brezposelnosti**, če se med tem časom ne izpremeni politično razmere.

V omenjeni dobi bo določil **državno podporo brezposelnih** vsak delavec in nameščenec brez razlike spola, kateri ima svojo domovinsko pravico na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani in ki je podvržen bolniškemu ali pokojninskemu zavarovanju. Poleg tega dobi to podporo tudi vsak bivši delavec, nameščenec kakor tudi vsak brezposelni vojni invalid brez ozira na njegovo invalidno pokojnino, kateri je odpuščeno od vojakov, pa je bil ob času vpoklica v vojske podvržen bolniškemu oz. pokojninskemu zavarovanju.

Za vsak dan **izkazane** brezposelnosti dobi brezposelni naslednjo dnevno podporo: mladostni do 18. leta po 1 K 20 vin., ženske po 2 K in moški po 2 K 50 vin. Razventega dobi vsak nepreskrbljeni član rodbine, kateri je gospodarsko odvisen od brezposelnega. Živi ž njim v skupnem gospodinjstvu in nima nobenih drugih dohodkov, rodbinsko doklado v višini 1 K dnevno, za rodbinske člane je šteti ženo, lastne zakonske in nezakonske otroke, pastorko, zasvojenca, posinovljence in pohčerenke do 14. leta. Pri določitvi višine podpore je odračunati vse morebitne dohodke iz kakega posestva, denarnih prihrankov ali zasluzka oziroma je takim brezposelnim sploh odbiti podporo brezposelnih v slučaju zadostne preskrbe.

Brezposelni, ki hoče uveljaviti svojo pravico do podpore brezposelnih, se mora javiti pri županstvu, magistratu ali pri javni posredovalnici za delo v kraju, kjer ima svoje domovnišče oziroma kjer je nazadnje dalje časa prebival. Tu ima predložiti:

a) **domovinski list** ali kako drugo izkaznico o domovništvu in istovetnosti;

b) **potrdilo župnega urada** v nepreskrbljenosti svojih;

c) **potrdilo zadnjega delodajalca** o tem, da pri njem zanj ni dela. V potrdilu bodi natančno označen obrat ali pisarna, kjer je bil brezposelni nazadnje zaposlen, doba in način zaposlenosti in višina plače. Tega potrdila pa brezposelni ni obvezan predložiti, če more verjetno dokazati, da potrdila ne more dobiti.

To potrdilo je obvezan dati vsak delodajalec, ker sicer zapade kazni;

d) **potrdilo o morebitni invalidnosti**. Svetujem, da si vsak brezposelni čimprej priskrbi omenjena potrdila.

Na podlagi teh potrdil dobi potem od občine, magistrata ali javne posredovalnice **potrdilo o brezposelnosti**. To potrdilo mora biti izgotovljeno tekom treh dni, računano od dneva vložitve. To potrdilo o brezposelnosti pošlje potem brezposelni okrajnemu glavarstvu **poštine prosto**. Okrajno glavarstvo in magistrat odločata o tem, če ima brezposelni pravico do podpore, določita višino in izdasta **plačilno nakazilo**. To nakazilo mora biti izdano tekom treh dni, računano od dneva vložitve.

Podporo bodo izplačevali **davčni uradi**. Ako pa razvidi davčni urad, da je podal brezposelni napačne po-

datke o svojih dohodkih in o dohodkih svojih rodbinskih članov, odkloni izplačilo in obdrži plačilno nakazilo, ki je poslje pristojnemu okrajnemu glavarstvu ali magistratu v svrhu kazenskega postopanja. Kazen je v tem slučaju določena do enega mesca zapora; vrhu tega pa se lahko odvzame pravica do nadaljne podpore.

Brezposelni se mora javiti vsak teden enkrat v občinski uradu, na magistratu ali v javni posredovalnici za delo v svrhu kontrole brezposelnosti, kar mu potrde imenovani uradi na plačilnem nakazilu za brezposelnost. V svrhu te kontrole so obvezane občine in magistrati, da pritegnejo strokovne organizacije delavcev, nastavljenecv in delodajalcev kakor tudi bolniške blagajne. Ako se brezposelni preseli iz ene občine v drugo, se mora odglasiti v prvi, v drugi pa dobiti potrebno potrdilo o nadaljni brezposelnosti. **Brez omenjenih potrdil davčni urad ne sme izplačati podpore**, ki se izplača za vsak teden nazaj.

Če brezposelni neče sprejeti od občine, magistrata ali državne posredovalnice odkazanega mu dela ali pa če je dobi brezposelni delo, mu davčni urad od tistega dne naprej ne sme več izplačevati podpore. Kdor bi vžival to podporo, ne da bi bil k temu upravičen ali ki bi sicer izrabljaj to podporo, zapade kazni do enega mesca zapora in izgubi vrhu tega pravico do podpore.

Zoper odredbe občin in državne posredovalnice je pripustna pritožba na okrajno glavarstvo, zoper odredbe okrajnih glavarstev in magistratov pa na poverjeništvu za socialno skrb. Te pritožbe je rešiti tekom enega tedna.

S to naredbo, ki stopi v veljavo dne 1. januarja 1919, izgube veljavo vsi dosednji sklepi narodne vlade glede podpore brezposelnih t. j. v prvi vrsti tekstilnih delavcev v Trzinu, Litiji in Preboldu.

M. R. Lemež.

Božično pismo.

Ivan Cankar je mrtev. In nikogar ni med nami, ki bi polnomočno prevzel vse bogastvo te dedščine, ki bi obrazovaje dopolnil njegovo sijajno umetnost in jo vodil do poslednjih vrhuncev; nikogar, ki bi s takšno kruto in brezobzirno ljubeznijo vihtel svoj bič nad sodobnostjo in ji z njemu enako vztrajnostjo kazal nje pristno, nepotvorjeno lice v ogledalu svojih izpovedi. Zakaj naš čas, ta kritična doba razkroja in novih orijentacij tirja polnih ljudi, kliče po svojem glasniku, obrazovatelju in vodniku. In tragika tega naroda je, da ob najusodnejših prilikah njegovega življenja gasnejo njegovi najboljši sinovi; to je obenem najgloblja tragika te smrti, ki jo mnogi-premnogi še vedno ne morejo pojmiti v vsej njeni pomembnosti.

Čas, ki ga živimo, še ni izčiščen, ni še dozorel v lepoti svojega trpljenja; ves težak in mrk je še od nerešenih vprašanj, od tisoč črnih senc na obzorju. Razključvana srca človeštva, vsa zbičana od nezasišanih grozot neposredne preteklosti, se še niso umirila, ne izlečila v svojem bolestem hrepenenju, da se prelijejo v eno samo upokojeno, bratstvo in enakost vsega sveta objemajoče Srce. Ne prijateljstvo — zmaga in poraz, zanašajoči triumf in razžirajoči obup si stojita nasproti. Kje je tu konec, kje je izhod k poslednjemu smotru, edino resničnemu, ki ga nosi v svoji najglobljejši imaginaciji sleherni med nami, kdor je kdaj tehtal etične vrednote in pridobitve te svetovne tragedije? V kaskadah silnih pèripetij se je završila ta tragedija, a ni se še zaklju-

pregovora: »Mogoče, da poroča duhovnik Bogu resnico o ljudeh, ali ljudem je ne pove nikoli«.

Prvi, katerega je vprašal za zagonetno vsebino dopisnice, je bil plavalas umetnik, dolg, suhoten tujec, ki je prihajal pogosto h Ceccovi hišici, kjer je običajno postavil slikarsko stojalo in potem legel spat, skrivajoč glavo v štirioglati senco začete slike.

»Gospod«, je vprašal umetnika, »kaj sta storila ta človeka?«

Umetnik je pogledal vesela obraza fantov in dejal:

»Najbrže kakšno veseljaško predrznost...«

»Pa kaj je tu o njih napisano?«

»To je angleško. Razen Angležev razumeta ta jezik le Bog in moja žena, če govori resnico. Drugače je ne govori...«

Umetnik je bil klepetav kakor čížek in ni menda govoril o nobeni stvari resno. Starec je bil nejevoljen in je šel drugi dan k soprogu umetnikovi, debeli dumi, ogrnjeni v široko, prozorno, belo oblačilo. Ležala je v gugalnici na vrtu, topila se od vročine in besno gledala z modrimi očmi proti nebu.

»Ta človeka so vrgli v ječo«, je dejala v slabem jeziku.

Noge so mu trepetale, kot bi se tresel ves otok pod hudim udarcem, vendar je im

čila do svojega skrajnega konca. Kot nekaj nezvestnega, pričakujemo mi vsi z bolešno, hlastno nestrpnostjo njenega epiloga, poslednjega izenačenja nasprotij, ki nalik podzelenjskim hudournikom še vedno bruhajo v podzavest narodov in rušijo mostove, po katerih bo stopal rod bodočih pokolenj. In mi Slovenci, mi zmagoviti poraženci — kako prečudno se nam motajo čustva danes! Komaj smo zatrujili po tisočletni resignaciji, stopili gospodarji na svoja tla, zaščitili sever proti navalu tujcev, ki je od pradavna bil ob naše prsi, že je stopil od ozad, za hrbtom, drug tujec na naša tla. Naša zapadna meja trepeče od negotovosti, kakšno usodo ji nakloni bodočnost. Silno, nepopisno dramo je preživelo slovensko srce v tej neznamitni trimesečni dobi naše osvoboditve. Donebesnemu opojnemu zmagovalstvu je sledila trpka zavest poraženih, nenadoma in brez prehoda, ponižujoča zavest malih, ki lahko postanejo plen velikih. Desorientiranost v nas samih, vznemirjena, vsplahčena strasti, preteča anarhija, omotica nepojmljive svobode, ki nam je kakor mesečnjakom izmaknila za hip tla pod nogami in zdaj — čakanje, čakanje. Doznali smo, kako neskončno je težak porod vsake resnične svobode.

Svoboda — kako težka je ta beseda. Danes, ko so nam pali lanci z nog, pojmujejo, da je svoboda čisto breme, tisočkrat napornejša od hlapčevstva; danes, ko se, tlačani, ne merimo več s povešenimi očmi, marveč nam je dana prosta beseda med prostimi ljudmi, čutimo, navezani edinole nase, vso težo odgovornosti in dolžnosti napram sebi in narodu in si lahko po svojih dejanjih in nehanjih določimo višino naših tvornih sil in naše kulture. In ker smo svobodni, si svobodno priznavamo, kako so nam še vezane te sile, ki se še niso koncentrirale, da bi v smislu bodočnosti zrevo-lucijonirale te trkli socijalni ustroj laži in kri-vice, to nesmiselno protislovje nadvlade enega nad mnogimi, te okružujoče miazme veleindus-trije in kapitala. Naša zemlja še vedno kriči po pravični razdelitvi, dasi se je vsaka sloven-ska politična stranka postavila v principu na stališče skrajnega demokratizma. Kako daleč je še vse to!

A to je v množici drugih le ena stran, stran političnega udejstvovanja. Saj imamo vlado — vlado »mle roke« sicer, kakor je nekdo pravil-no označil — a vendar lastno, narodno vlado, ki ji nihče ne bo očital dobre volje. Svojo u-pravo imamo, svojo državo. V formalnem ozi-ru je vse opravljeno: zrel, svoboden, kulturni narod smo. Trgovino imamo, obrt se razcvete, blagostanje se naseli v deželo; lepota služimo in z umetnostjo se dičimo. A stopi, potnik, sto-pi v belo Ljubljano, srce naših src, ne utoni v blatnih kloakah, ne glej na to, če te mili rojaki, izrabljajoč konjunkturo v najgrotesknejših obli-kah slečejo do golega! Rodoljub si, ergo idea-list, zato izbeguj realnost in stopi v hišo, v tisto hišo, ki je sleherni kulturni slovenski zavesti najdražja med vsemi. Gorje ti, če zaideš vanjo nepravilno dan, kakor enkrat tisti angleški oficir, ki je na vsak način hotel obiskati naš Talijin hram, in so ga dobrohotni ljudje, ki jim je do-mača umetnost zares pri srcu, z nadčloveškim naporom komaj odvrnili od te namere. Igrali so ravno »Desetega brata« — in še ti, ponižni ro-

doljub z dežele, bi se raztužil nad tem kultur-nim ubožtvom, rekel bi si, da to pač ni umet-nost, ni še umetnost; da je to prvo tipanje po dolgih letih prisilnega brezdelja, prvi poskusi k poletu, k tistemu širokokrilemu razmahu, ki si ga ti sanjal v svoji samotni in nazival dramsko umetnost...

Ali danes ne velja tožiti, ne velja resigna-cija. Treba si je samo vse priznati, da bo seglo do naše zavesti. Ko bo proniknilo vanjo, posta-nemo vsi zidarji in stavbeniki. Vsi vemo, da svoboda nalaga narodu in poedincem trše dolž-nosti in težje naloge; vemo, da svoboda ni to-pa samozadovoljnost, ne glupo oboževanje sa-mega sebe in letargično usihanje krvi, marveč stopnjevanje napor vseh energij, ki dvigajo na-rod in ga netijo v dosego najvišjih kulturnih vrednot. Večno tekmovalstvo, večno nadkrijeva-nje — to je evolutni zakon vseh narodov, ki hočejo biti vredni člani kulturne družine. Dolgo in mukoma smo s stisnjenimi zobmi in uporno gorečimi srci hrepeneli po letošnjem božiču, ko bi svetopisemski angelji zapeli izmučenemu člo-veštvu svoj »Mir ljudem na zemlji«. Zdaž ko je končana barbarska borba na evropskih mori-ščih, se naše mišice prožijo v nov, plemenitejši in zlahetnejši boj, boj za pravične istine ter kul-turne in socialne vrednote tega naroda in vseh, ki so mali in obremenjeni.

Ivan Cankar, največji slovenski bojevnik, je mrtev. On, ki so mu tisti, kateri niso umeli bistva in končnega smotra njegove borbe, očitali, da ruši, ko je zidal, da trga, ko je stavil, da se smeje, ko je jokal in zanikuje, ko je pritrje-val, — je šel od nas in naš letošnji božič je odet v spomin nanj. Zakaj pretehtali smo dedščino, ki nam jo je zapustil in smo dognali smisel na-ših dni, ki velevali vsakemu in vsem, da bodi zidar, stavbenik in bojevnik!

F. A.

Za znižanje cen.

V soboto, 21. t. m. se je vršila na povabilo poverje-ništa za socialno skrbstvo v razpravni dvorani Na-rodne vlade SHS v deželni dvorcu enketa, katere na-men je bilo posvetovanje o postopnem znižanju cen za živila in za vsakdanje potrebščine. Enakost so jo udele-žilo po šest zastopnikov producentov, trgovcev in kon-sumentov ter zastopniki Narodne vlade. Organizirano delavstvo so zastopali sodr. Čobal, Tokan in Koc-mur. Razprava je bila prav zanimiva in na vse strani poučna.

Po kratkem nagovoru predsednika Narodne vlade g. Pogačnika se je prešlo v generalno debato. Kot poročevalec je izvajal sodr. A. Kristan: Postopno znižanje cen živilom in drugim življenjskim potrebščinam je nujno potrebno, da se obvaruje konsumenta, pa tudi trgovca v sled tujega uvoza. Zagrebška vlada je že po-stavila smernice z določitvijo maksimalnih cen. Vprašanje je, ali naj se držimo tega vzorca, ali kakega dru-gega modusa. Regulirati bo uvoz in izvoz. Važno je vprašanje vina. Treba bo urediti cene domačim produk-tom. Kmet se izgovarja na cene blaga, ki ga mora sam kupovati. Postavlja se na stališče, da ni dolžan skrbeti za druge, če se njega samega ne varuje. Tu je edinstvo in sloga nujno potrebna, da se pride v pravi tir. Vprašanje plač delavcev in urdnikov je v ozki zvezi s temi razmerami; vsi tarnajo nad neznošnjimi razmerami. Sil-ne važnosti je reorganizacija valute. Srbska vlada je določila vrednost dinarja z 1 K 20 vin., ljudstvo pa jo je popravilo na 2 K. Prva naloga finančnega ministra bo, da poseže v to sršenovo gnezdo. Avstro-ogrske banknote

so iskane; toda vse se izogiba te stvari. Mi bomo morebiti prvi, ki se bomo pečali z njo.

Gen. ravn. Pirc: Izvajanja predgovornikova se mi dopadejo. Valuta je prvo vprašanje, vse drugo mi je uganka. Stojita si nasproti konsument in producent. Za-govarja kmeta, ki ima vse reglementirano, dočim počno drugi kar hočejo. Trdi, da se je v Zagrebu vse podra-žilo, odkar so tam maksimalne cene. Kmetu je treba pomagati, ker plačuje vse predrago. Prepove naj se uvoz papirnatega blaga, ogrskega vina itd. Naredbe nič ne pomagajo, saj se še vojaki kljub strogim kaznim no-čejo zglasiti. Pogreša strogosti, ki je le pri branjevkah, pri pravih pijavkah pa ne. Napovedanega je 60 vagonov sladkorja; pridite smetu naproti, dajte mu manufaktur-nega in kolonijalnega blaga, on bo dal pa živeti.

Ekspert Brnčič brani štajerske vinogradnike, zahtevajoč proste roke za vinsko trgovino in prost iz-voz. V pujskem okraju je do 100 vagonov vina po 3 do 5 K. Na prste naj se gleda gostilničarjem, ki kupujejo vino po 3 do 4 K, prodajajo ga pa po 10 do 16 K. Če ne bo hitre od pomoči, se bo letošnje vino pokvarilo.

Ekspert Petovar zastopa mnenje predgovornika. Vinogradniki so navezani na izvoz v nemške kraje. Če so hitro ne dovolijo prosta trgovina, izpodrinilo nas bo ogrsko vino že zaradi ugodnih železniških zvez. V Lju-tomeru je vina po 4 do 6 K v obilici na razpolago.

Vinski trgovec Lenčec zagovarja gostilničarje, ki so lani plačevali vino po 5 do 11 K in še dražje. Ne na-sprotuje izvozu.

Eksp. Majdič: Brez žrtve znižanja cen ne bo šlo. Brani nameščence s stalnimi plačami in vpraša: Ali ste videli, da je prišel v tej vojni kak kmet, trgovec ali go-stilničar na boben? Kmetje so si opomogli in so zalo-ženi. Pri nakupovanju blaga v zameni je imel kmet pov-sod protekcijo. Izkoriščen je bil le nameščenec, ki je vrh tega še služil celo vojno.

Vinarski nadzornik Skalický zagovarja štajer-ske vinogradnike. Imamo nadprodukcijo vina. Je proti maksimalnim cenam, ki bodo v istem hipu postale mini-malne. Kranjska je pridelala brez zasedenega ozemlja 200.000 hl in žalostno bi bilo, če bi vse sami izpili. Šta-jerska je pridelala najmanj 400.000 hl. Slovenski vino-grdnik je od južnega na slabšem, ker na jugu ne pozna-jo toče in slane. Na Koroškem so nas izpodrinili Ti-rolci; isto se lahko zgoditi na Slovenskem, če ne bomo pripravili prepoved izvoza.

Veletržec Perdan. Blaga primanjkuje; gledati moramo, da ga dobimo, na kar bodo cene padle. Je zo-per maksimalne cene, na postajah se ne krade, marveč ropa. Trgovci radi neurejenih razmer blaga ne kupujejo oziroma odpošiljajo.

Sodr. Čobal: Enketa naj odpomore tistim, ki so ves čas vojne največ trpeli: industrijskim delavcem. Zadnje mesece se plače niso zboljšale, cene so pa znat-no poskočile. Opisuje, kako je s krompirjem, ki se ga lahko dobi, tudi pod maksimalno ceno. Pri ureditvi raz-mer ni glavno dobiček. Štajerci svoje vino lahko pro-dajo, če hočejo, po cenah, ki jih navajajo. Gostilničarji pa pravijo, da ga ne dobe izpod 10 K. Prvo vprašanje je, kako ohraniti narod zdrav, kako dobiti poljskih pridel-kov. Če pravi g. Pirc, da se za sladkor lahko kaj dobi, potem je to dokaz, da blaga ne manjka. Pa ne samo s sladkorjem, tudi s petrolejem, maslom, jajci itd. se ba-ranta; ker delavec in uradnik tega nimata, ničesar ne dobijo. Gospodje se branite maksimalnih cen z vsemi štirimi. Če bi bile take, kakor v stari Avstriji, potem bi bile res nepotrebne. Če je bil prej kdo obtožen radi navijanja cen, je bilo vse na nogah, da ga zagovarja in brani. Roparska trgovina je kriva, da so trpeli in še trpe tudi realni trgovci.

Pin, svetn. Lilleg kot zastopnik stalnih name-ščencev se strinja s Čobalom in Majdičem, rekoč: Ena-ke pravice, enake dolžnosti za vse. Do maksimalnih cen pa nima zaupanja.

Nadsv. Regally priporoča čim največji uvoz. Druginja je stvar potrebo in povpraševanja na blagov-nem trgu. Je zoper maksimalne cene, priporoča pa re-gulacijo valute. Stavi predloge: 1. Omogoči se naj uvoz živil iz inozemstva. 2. Protij tatvinam se naj postopa z vso strogostjo. 3. Maksimalne cene se naj ne določijo.

Sodr. Kocmur: Pokazuje se vsa mizerija ne-urejene produkcije, ki temelji v kapitalistični uredbi člo-veške družbe. Dočim imamo nadprodukcijo vina, nam primanjkuje živil. Pred leti je prišlo v južni Franciji do revolt med vinogradniki, ker radi nadprodukcije ni bilo odjemalcev. Je pa uvoz, vpraša pa, s čim naj kompen-ziramo upeljano blago. Maksimalne cene se v stari Av-striji res niso povsem obnesle, ker je vlada navijanje cen, tihotapsko in verižno trgovino če ne podpirala, pa vsaj tolerirala. Bil je sistem v vsem njenem postopanju. Če bo tudi Narodna vlada začela z birokratskim reži-mom, potem seveda maksimalne cene ne bodo koristile, marveč bodo ostale le na papirju. Centrale se niso po-vsem obnesle, ker so sedeli v njih birokratje in tisti, ki niso spadali vanje. Manjkalo je kontrole s strani tistih, katerim so bile centrale namenjene. Vendar pa so ma-kimalne cene in centrale koristile toliko, da je dobil človek od aprovizacije vsaj nekaj po cenah, k jih je la-hko zmogel, četudi od tega ni mogel živeti. Uredi naj se produkcijo in uvede kontrolo obratov. Pri Narodni vladi naj se ustanovi inštitucija, ki bo imela v rokah

uvoz in izvoz. Zahiteva ugotovitev množine živil v deželi in državno kontrolo. Če bomo sledili stari avstrijski vladi, ki ni storila nič zoper draginjo, da je s tem ustvarjala dobro razpoloženje med producenti in trgovci za vojna posojila, med nameščence in delavce pa sipala papirnati denar, ne bo vse skupaj pomagalo.

Sodrug A. Kristan: Če da vinogradnik vino za 4 do 6 K, v gostilni pa stane do 16 K, je velika uganka, kje se vino draži. Gostilničarji so dobro organizirani; temu nasproti je treba postaviti drugo organizacijo. Maksimalne cene so potrebne, ker imamo opraviti z organiziranim stanom. Ne samo vojni dobičkarji, tudi delavec si hoče tuptam privoščiti kozarec vina. Smo še v štadiju vojne. Na eni strani nas tišči k tlom demarkacijska linija, na jugu so pa prometne ceste vse razdrpane. Pot do Soluna je razdrta. Gre torej za interregnum, nekak vakuum, za nujno odpravo! Ne samo vino, tudi čevlji in vse drugo je neznosno drago. Narodna vlada je izdala na tisoče kož, čevlji pa niso cenejši. Kje je vzrok? Cene niso v soglasju s sirovinami, ki jih je doveli. Tovarnarji so dobro organizirani. Vlada mora ščititi konsumente. Postaviti bo treba komisije, ki bodo kontrolirale produkcijo. Ne gre za peščico posejajočih, marveč za široke mase naroda: delavcev, bajtarjev in malih kmetov. Kot poverjenik za socialno skrbstvo imam pogled v strašno bedo, ki vlada med temi sloji. Ne pomaga nič: mi prihajamo v dobo socialne revolucije. Posledice bodo strašne, če ne bomo pravočasno ukrenili potrebno. Prihajajo oficirji, ki bi se radi posvetili civilnemu poklicu, pa nimajo obleke, ki stane do 3000 K. Prihajajo možje in žene s 5, 6 in več otroci: nimajo ne čevljev, ne obleke, ne živeža. Saj celoletni zaslužek očeta komaj toliko znaša, kolikor veljajo samo čevlji!

Poverjenik za trgovino in promet dr. Triller: Pritožbe radi prepovedi izvoza vina so nične. Prej mora dobiti tukajšnje prebivalstvo zadostno množino po primerni ceni, potem se bo dovolil izvoz. Ob prosti trgovini bi pili vino celo po 20 K. Če znašajo troški produkcije, kakor trdijo zastopniki štajerskih vinogradnikov, 3 do 4 K, kako pride potem vino na 10 do 12 K? Vlada ima dolžnost, da organizira zoper tako organizacijo konsumente, če ne drugače, pa z monopolom. Če nam daste vino po 4 do 5 K, lahko daste preostanek Nemcem makar po 20 K. Govornik pove, da že obstoji nemška kupčija z Italijo oziroma z zasedenim ozemljem. Vlada bo gledala, da videlo živila v roke konsumentom po nabavni ceni plus poštena dobita. Nujno je vprašanje oblek. Nemčija zahteva od nas za vsak artikel kompenzacijo. Je blago tukaj, ki se ga skriva v nadi na višje cene. S tem blagom bo treba na dan! (Perdan: Kako?) dr. Triller: Če treba, s silo!

Vinogradnik Petovar: L. 1915. in 1916. sem prodal svoje vino v Ljubljano po 5 in 6 K, prodajalo se je pa po 12 K. Ko so sosedje to videli, so cene zvišali. Prerokuje konkurenco hrvaškega vina. Na vprašanje sodruga Kristana glede maksimalnih cen, se Petovar izjavi, da nima nič proti njim. Izločiti bi se morala vinska trgovina, ker producent in gostilničar popolnoma zadostujeta.

Sodrug Kristan: Sedaj smo naenkrat v čudnem položaju. Imamo dosti blaga (vina), pa so kljub temu cene visoke.

Perdan: Saj ni v prometu!

Petovar: Prometne razmere so nesigurne. Govori o maksimalnih cenah za poljske pridelke in vpraša, kje imamo tisto eksekutivo, ki bo vse naredbe izvedla. Živine je polovico manj, poljsko orodje je potrto, kmet bo prišel po vojni na boben. Če zasedemo južno slovenski del Ogrske, dobimo velikanske zaloge živil; tudi iz Hrvaške lahko mnogo dobimo.

Dr. Senekovič: Dejstvo je, da je na Slovenskem veliko pomanjkanje živil, vprašanje pa je, če je vino živilo. Gospodarski odsek Narodne vlade namerava kupiti večje množine vina na štajerskem in odposlji v kratkem nakupovalce. Apelira na zastopnike vinogradnikov, naj jim gredo na roko. S Hrvaško se je Narodna vlada pogajala, pa je našla malo umevanja. Obrnila se je do srbske vojne uprave. Nakupovalo se bo v Bački, Sremu in Rumi. Danes je odšla prva ekspedicijska. Toda tudi doma imamo precej živil; toda ne smemo jih plačevati s papirjem. Dati bi morali zanja primeren ekvivalent. Kar smo imeli petroleja, smo ga že razdali, sedaj naj da poverjeništvu za javna dela usnje in podplate.

(Konec dopoldanske seje.)

FRAN B.:

Kriza v našem šolstvu.

Šolstvo je brez dvoma prvi kulturni faktor v vsakem narodu, zato je tudi dolžnost vsakega naroda, da mu posveča vso skrb in pažnjo. Naše šolstvo se je pa nahajalo že pred vojno, posebnost pa še med vojno v skrajno razoranem stanju. Zidali smo sicer razmeroma precej novih šol, razširili mnogo starih in tako močno iztrebili analfabetstvo, A Lampe — Kalteneggerjevo paševanje v kranjskem deželnem šolskem svetu je obrizgalo naše šolstvo popolnoma s politično gnojnico ter materialno in moralno popolnoma upropastilo naše učiteljstvo.

Že pred vojno smo zato v učiteljstvu ved-

no bolj pogrešali sposobnega naraščaja, saj vendar ni moglo nobenega nikati stradanje in preganjanje. Obe naši vodilni politični stranki sta izrabljali in zlorabljali šolo in učiteljstvo s polno paro v svoje umazane namene, da bi se pa obenem tudi spomnili njegovega obupnega materialnega položaja, na to seveda niti oddaleč nista mislili. Zalibog je pa teh razmer deloma krivo tudi naše naivno učiteljstvo samo, ki ga niso izpametovale nobene brce in nasilstva, ampak je drvelo vedno in vedno čez drn in strn za svojimi nehvaležnimi »protektorji«.

Prišla je vojna in večina mlajših učiteljev je bilo vpoklicanih. Prestavljeni so bili v popolnoma nov svet, videli so tuje kraje in tuje razmere, spoznali druge stanove in njihovo materialno in socialno stanje. Ni čuda torej, če se jim ni vzbudilo preveliko poželjenje po njihovi civilni mizeriji in velika večina je resno premišljevala, da si poišče po končani vojni hvaležnejšega zaslužka.

Med tem je prišel polom Avstrije in ujedinjenje Jugoslovanov. Ustanovila se je država, ki bo na vseh koncih in krajih krvavo potrebovala delavcev in uradnikov vseh vrst in strok. Mladi ljudje bodo dobili zaposlenja in služka povsod, saj jim bo odprt ves izkrvaveli jug. Tega se naše mlajše učiteljstvo dobro zaveda, zato pa tudi trumoma zapušča svoj nehvaležni poklic in se posveča drugim. Tako stojimo danes pred nevarnostjo, da bodo ostale naše učilnice prazne in da sploh ne bomo imeli nobenega moškega učiteljskega naraščaja več. Kaj bi to pomenjalo za bodočnost našega naroda, menda ni težko uganiti. Preti nam pravcata katastrofa našega šolstva in našega kulturnega razvoja.

Baje o vsem tem tudi pri naši slavni vladi nekaj premišlujejo. Pripravljajo in obetajo učiteljstvu neko izboljšanje položaja, a vsa rešitev je še precej nejasna. Ne morejo in ne morejo se odločiti, da bi vsaj sedaj, v zadnji uri, ko na vsa usta deklamiramo o našem osvobojenju itd. storili vendarle že enkrat korak, na katerega čaka tisočkrat ogoljufano učiteljstvo že dvajset let. Ne vemo, ali se res ne zavedajo nevarnosti, ki preti našemu šolstvu in naši bodočnosti, da ne govorimo o najprimitivnejših pojmih socialne pravičnosti? Kaj se se vedno ne zavedajo, da je vse besedičenje o šolskih reformah itd. iluzorično, dokler ne bomo imeli zato sposobnega učiteljstva in tega bomo dobili pa šele tedaj, kadar ga bomo vsaj človeško plačali. Danes učiteljstvo trumoma zapušča svoj mačehovski poklic in kmalu bodo naše šole prazne.

Pozivljamo zato našo vlado, da takoj ugodno pravičnim zahtevam že predolgo izrabljavanega učiteljstva in tako prepreči katastrofo, ki stoji pred vratmi. Odlašanje vsak dan postruje položaj.

Politični pregled.

— Iz belgrajske vlade. Belgrad, 23. dec. (Lj. k. u.) Imenovana sta kot minister brez portfelja Miloslav Rajčević iz Crnogore in kot minister za narodno zdravstvo dr. Uroš Krulj. Delegacija za mirovno konferenco je izvoljena. Načeloval ji bo Nikola Pašić; člani delegacije so: dr. Trumbić, dr. Žolger in poslanik v Parizu Vesnić. Kot svetovalci s pravico glasovanja so jim dodeljeni dr. Smolaka, dr. Rybar in Mato Bošković, bivši srbski poslanik v Londonu.

— Tržaški zastopnik pri regentu Aleksandru. Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Prestolonaslednik Aleksander je sprejel v posebni avdijenci zastopnika Trsta dr. Ivana Marijo Čoka. dr. Čok mu je sporočil pozdrav tržaških Slovencev. Prestolonaslednik Aleksander je z velikim veseljem sprejel pozdrav in z zanimanjem sledil informacijam. Avdijenca je trajala pet četrt ure. Zastopnik tržaških Slovencev je poročal o razmerah v Trstu. Prestolonaslednik je sporočil po dr. Čoku tržaškim Slovincem svoj kraljevi bratski pozdrav in izjavil, da Srbija ne bo dopustila, da izgubimo le eno ped slovenske zemlje.

— Demisija Narodne vlade v Ljubljani. Ker se je ustanovila skupna vlada v Belgradu, so podale vse pokrajinske vlade v zmislu parlamentarnih običajev demisijo. Tudi Narodna vlada v Ljubljani je odposlala dne 23. t. m. zvečer v Belgrad nastopno brzojavko: Ministrski predsednik Protić, Belgrad. Vdano pozdravljajoč imenovanje centralne vlade, polagajo člani Narodne vlade SHS v Ljubljani na razpolago svoje mandate, sprejete od Narodnega vjeća. Prosim, da predložite to skupno demisijo Njegovim kraljevi visokosti regentu Aleksandru v blagohotno odločitev. — Predsednik Josip Pogačnik (sledijo imena poverjenikov).

— Odpotovanje regenta Aleksandra v Pariz. Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Prestolonaslednik Aleksander odpotuje dne 25. t. m. z vojaškim spremstvom v Pariz. Do Dubrovnika ga spremlja minister za notranje stvari Svetozar Pribičević in finančni minister dr.

Momčilo Ninčić. Dr. Ninčić bo spremljal prestolonaslednika do Pariza.

— »Jakinski pakt« ali dalmatinski in primorski Italijani za Italijo. Trst, 20. decembra. (Lj. k. u.) V Jakinu je bil zadnje dni velik sestanek političnih, upravnih in trgovinskih zastopnikov dežel in mest na obeh obalah Adrije. Ob udeležbi Italijanov iz Istre, Reke, Dalmacije in drugih so sprejeli resolucijo, ki jo italijanski listi opovajajo kakor »jakinski pakt«, kakor izraz najčistjšega italijanskega duha in ki se v glavnem glasi: »Gori imenovani zastopniki Dalmacije in Julijske Benečije naglašajo pravico Italije do absolutnega gospodarstva nad Jadranskim morjem, ki je pravi temelj njene velikosti, varnosti in procvita; smatra za večno pravico Italije, ohraniti nekršeno narodno edinstvenost od Istre z Reko do kvarnerskih otokov, s Krkom in Rabom do Dalmacije preko Splita do prirodnih mej, na vsaki točki, kjer žari čast italijanske kulture; pozivlja vlado, naj poskrbi z modro in močno politiko, edino vredne zmagovite države, da ne bo več Italijanov pod tujim jarmom prisiljenih, prosjačiti za svobodo; izraža prepričanje, da bo vlada znala odločno in energično izvesti pogoje premirja in upa, da bo država odločno podpirala one Italijane, ki se v Dalmaciji in Istri še bore za svojo svobodo«.

— Masaryk v Pragi. Praga, 21. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Vlak s predsednikom Masarykom se je pripeljal pred eno uro popoldne ob nepopisnem navdušenju navzočih na Wilsonov kolodvor. Ko je predsednik Masaryk stopil iz voza, so ga pozdravili ministrski predsednik dr. Kramar in drugi člani vlade. Potem je odšel v slavnostni salon. Tam ga je pozdravil dr. Kramar z nastopnim govorom: Iskreno in resnično nas veseli, da Vas moremo pozdraviti v naši sredi kot prvega predsednika naše Čehoslovaške republike. Pozdravljam Vas v imenu prve vlade naše nove države. Pozdravlja Vas ves narod, vsi njegovi sloji brez razlike. V Vas pozdravljajo in proslavljajo Vaši sodobniki, ki so bili Vaši sotrudniki ob velikem delu, kar ste dosegli za osvoboditev našega naroda. Vsi Vas zahvaljujemo za vse delo štiriletnega prognanstva, za vse Vaše veliko delo pripoznanja samostojnosti in svobode čehoslovaškega naroda. Zahvaljujemo Vas zlasti za to, da ste nam vzgojili naše brezprimerne junake in organizirali našo čehoslovaško vojsko tako, da v njeni notranji disciplini spoznavamo prepoved našega naroda in njegovo vzgojo k pravi prostosti. Pozdravljam Vas v imenu naše vlade, ki ji pripadajo vse stranke našega naroda. Vse te so se združile k velikemu in težkemu delu zgradbe naše republike v duhu pravega demokratizma in resnične idealne pravičnosti. Vemo in smo preverjeni, da boste v tej slogi vlade in naroda spoznali najljubši pozdrav čehoslovaškega naroda. Upamo in želimo, da Vam ostanete Vi najboljši varuh te sloge. Tudi mi smo pre

z občudovanja vredno hrabrostjo prelivala kri za ideale naroda. »Doživeli smo dosego našega koprnjenja. Mnoga stoletja ni bilo v našem narodu toliko prave in odkritosrčne radosti. Po izvolitvi pravega češkega kralja Jurija Podjebradskega se češki narod ni radoval tako srčno kakor danes ob Vašem povratku. Bodite nam dobrodošli, naš ljubi junak in zmagovalec, čigar ime se bo med nami blagoslavljal od rodu do rodu!« Velikanska radost je sledila tem besedam. Predsednik Masaryk je stisnil Jirsku roko. Pevci so zapeli husitski koral. Predsednik Masaryk je nato odgovoril: »Dovolite mi, da se Vam z nekaterimi besedami zahvalim. Veseli me, da ste me pozdravili Vi, predsednik čeških pisateljev, ki so reprezentanti češkega naroda. Imel sem vedno pesnike in stvaritelje za zastopnike narodne volje. Vi nimate manjše zasluge za izpolnitev naše politike, kakor drugi. Zato hočemo tudi nadalje delovati z Vami. V tem delu bo dokaj poezije, to bo bajka, toda bajka resničnosti, v kateri živimo. Čaka nas še mnogo dela, skupnega dela: tudi mali mož more sodelovati pri razvoju čehoslovaškega demokratizma.«

— **Italijani olajšujejo potovalne pogoje v zasedenem ozemlju.** Trst, 22. decembra. (Lj. k. u.) Italijanska vojaška oblast je nekoliko olajšala določbe za potovanje po zasedenem ozemlju in odredila sledeče izpremembe: 1. Vse osebe, ki prebivajo ali so pristojne v deželno glavarstvo tržaško ali istrsko in v sodne okraje sežanski, komenski, ajdovski, gradiščanski, tržiški, červinjski, postojnski, ilirsko-bistriški, senožeški, vipavski, logaški in druge kraje zasedene po četah tretje armade smejo svobodno potovati po železnicah, morju in navadnih potih s kakršnikoli prevoznimi sredstvi, samo ne z avtomobili, če imajo izkaznico s fotografijo: prehodnico za tuzemstvo (passaporto per la interno), ali tudi izkazila bivše vlade, dokler se ne nadomeste z drugimi. Ostane pa v veljavi, da je treba prositi dovoljenja za začasno gibanje ob prihodu v namenjeni kraj, če se namerava prenočiti, in sicer: če se pride po železnici, pri postajnem poveljstvu; če se pride s parnikom, pri vojaškem pristaniškem poveljstvu; če se pride po navadni poti, pri štacijskem (Comando di Presidio), etapnem in karbinerskem poveljstvu. 2. Vsi tisti, ki se jim je treba voziti z avtomobili, ki nameravajo potovati preko stare meje kraljestva, po suhem ali po morju, kakor tudi oni, ki žele potovati v Pulj ali Reko, morajo vložiti primeren prošnjo na poveljništvo kraljevih karabinerjev tretje armade, oddelek za potne liste, da dobe potni list (salvacondotto) ali posebno dovoljenje (permesso speciale) kakor naj pač velja za več ali manj kot 15 dni. 3. Za potovanje v ozemlje deželnega glavarstva goriškega, ki ne spada v področje 3. armade (mesto Gorica in soška dolina) izdajajo vsa karabinerska poveljništva, katerim poveljuje častnik, posebna dovoljenja za dobo ne nad 15 dni.

— **Italijanska kolonizacija.** Bakar, 22. decembra. (Lj. k. u.) Iz Pulja se poroča, da bodo Italijani naselili tamkaj nekoliko sto italijanskih družin z več nego tisoč dušami, ki bodo predstavljale italijanstvo Pulja. Tako mislijo Italijani, da si bodo osvojili Pulj na temelju Wilsonovih načel.

— **Italijani se jako zanimajo za Reko.** Trst, 22. dec. (Lj. k. u.) Italijanski minister za mornarico Del Buono je izjavil v pogovoru s sotrudnikom milanskega »Popolo d'Italia« glede na Reko: »Za Reko se Italija nedvomno jako zanima. Pred vsem obstoji sentimentalno in nacionalno vprašanje, ki se poraja iz velike italijanske večine njenega prebivalstva. Potem je vojaško vprašanje, ker bi Reka mogla biti velika nevarnost za svobodo v Adriji. Naposled je važno trgovinsko vprašanje: Reka, ki ne bi bila italijanska, bi pomenila veliko pretnjo za trgovino Trsta, ki bi vsled reške konkurence izgubila veliko vrednosti. Prometno smer bi se lahko umetnim potom provedlo proti Reki in Trst bi doživel, da bi izginila ali vsaj se zelo zmanjšala njegova trgovinska pozicija prvega reda, ki mora biti zajamčena obenem z reško. Ob sklepu političnih izvajanj admiralovih je izrazil sotrudnik lista »Popolo d'Italia« bojazen, da bi utegnili okupacija Trsta značiti gospodarsko škodo za to mesto.

— **Gibanje poštnih, brzojavnih in telegrafskih uradnikov v Italiji.** Trst, 22. dec. (Lj. k. u.) Glasom poročil italijanskih listov zadnjih dni se je razvilo v Italiji močno gibanje poštnih, brzojavnih in telefonskih državnih uradnikov za zboljšanje gmotnega položaja in za skrajšanje delavskega urnika. Ker vlada noče zadostiti njih zahtevam, so uvedli po vsem kraljestvu nekako pasivno resistenco s tem, da noče noben uradnik delati nad uro. Po predpisih imajo ti uradniki namreč sedemurno službo, delajo pa vsled pomanjkanja primerne osebe povprečno po 12, celo po 14 ur in več na dan. Za take nadure dobivajo posebne premije, ki se plačujejo po številu odpravljenih pisem in brzojavk. Vzlic temu naporu delu dobivajo uradniki le nizko plačo. So nižji uradniki, ki z vsemi nadurami zaslužijo na mesec komaj 136 do 150 lir, po 20 in 25 letni službi dosežejo komaj plačo 200 do 300 lir na mesec. Zato zahtevajo uradniki zvišanje svojih prejemkov obenem z odpravo nadur.

Vsled pasivne resistence uradnikov na poštah in brzojavnih uradih jako trpi pravočasna odprava pisem in brzojavk. V Benetkah n. pr. odhajajo zadnje dni zelo malo pošiljatev in kupi neodpravljenih pisem rastejo od dne do dne. V Bolonji je že pred par dnevi ležalo 200 q neodpravljenih pisem. Navzlic vsem pozivom vlade in vladnih časopisov, ki apelirajo na patriotizem uradnikov in jim očitajo, da so si izbrali zelo neugoden čas za svoje gibanje, se množe sklepi poštnih in brzojavnih uradnikov raznih mest. Uradniki naglašajo, da nočejo opravljati nadur in da so pripravljeni upreti se eventualnim represalijam.

— **Zastopstvo Italije na mirovni konferenci.** (Lj. k. u.) Rimska »La Tribuna« poroča, da bo Italijo na prihodni mirovni konferenci zastopal ministrski predsednik Orlando, minister zunanjih zadev Sonnino, minister zaklada Nitti, minister za socialno oskrbo Bissolati; konference se udeležita tudi poveljniki armade in mornarice, general Diaz in admiral Thaon de Revel. Tej vesti dostavlja milanska »La Perseveranza« glede italijanskega zastopnika na mirovni konferenci, radikalnega socialista Bissolati ironično: Dobro! Tako bo Jugoslavija imela svojega odvetnika med samimi italijanskimi delegati za mirovno konferenco. Imperialistične zahteve Italijanov glede na Zader, Reko, Trst, Čedad in Videm ne bodo obveljale. Škoda, da so počakali z razširjanjem te vesele vesti do zaključka senata! Bogve koliko čestitk bi bila sicer prejela vlada. Sedaj bomo videli, če se bo hotela v protiuslugo za našo vpljnost misliti Korošec, Trumbić & Co., ki deluje tako marljivo v Ženevi, Londonu in Parizu, priklopiti tudi kakega italoofilnega Bissolatiča z nalogom, da jih bo cukal za roko, kadar se mu bo zdelo, da prestopajo meje decentnosti ob formuliranju jugoslovanskih zahtev. Vendar se zelo bojimo, da na vsem ozemlju Hrvatske, Slavonije in Ilirije ne bo najti takega Bissolatiča, tudi če bi g aiskali z lučjo. Res smo zadovoljni, nadaljuje list, tudi iz drugega razloga; ker Bissolatičev imenovanje dokazuje italijanskim pooblaščenecem, da se je doseglo popolno usunjenje zunanje politike pod notranjo politiko. To nas navdaja z upanjem, da bodo naši pridni radikalni socialisti podaljšali svoj patriotizem še za en tečaj ter se odrekli svojemu že naznanjenemu namenu, pustiti Italijo na cedilu prav v hipu, ko tekmujejo prijatelji in sovražniki, da bi ji povzročali neprijetnosti. Bodi hvaljeno široko obzorje vladno, zaključuje list. Vsled njega je nevarnost, da ostane približno 1000 Italijanov navzlic zmagovalni vojni pod hrvaško palico. Vendar je italijanska socialna demokracija zadovoljna, se smehlja in soglašja s tem, da se podelijo plačkovana zaroka z boljsevi. — Nekateri italijanski listi menijo, da je imenovanje ministra Bissolatiča za delegata na mirovni konferenci še vedno negotovo.

— **Francozi za sporazum med narodi.** Ženeva, 22. decembra. (Lj. k. u.) K obisku italijanskega kralja v Parizu piše pariško časopisje, da se mora mir osnovati na svobodni volji narodov, nikakor pa ne na pogodbah, ki bi bile sklenjene izven narodov.

Dnevne vesti.

— **Mir ljudem na zemlji!** Zemlja se ni popila vse človeške krvi, razlite v svetovnem klanju, že vstajajo glasniki, ki oznanjajo po meščanskem časopisju novo vojno zoper Italijo. Izprva plah in pritajen postaja njih klic od dne do dne razločnejši: Živela vojna! Po glasu jih spoznaš, da so ravno tisti, ki so pred dobrimi štirimi leti — na začetku velikega zločina — s patriotičnimi frazami davduševali v klavnico nmenjene fante in po ljubljanskih ulicah do hripavosti kričali: »Živela vojna!« Ko so se štiri leta skrivali na toplem zapečku, so se danes zopet prikazali na dan in dokazujejo in prepričujejo, da je vojna z Lahom naša edina rešitev, da terja naša narodna čast — novo krvoprelitje. V svoji blaznosti ali podlosti gonijo naš narod v nepregledno katastrofo, kakor da so najeti hlapci italijanskih aneksionistov. Kaj je rimskemu imperializmu bolj pri srcu kot vojni zapletljaj z Jugoslavijo, kaj mu je bolj na poti kot moralni sistem Wilsonov, ki briše razločke med velikimi in malimi narodi in nadomešča moč s pravico kot uravnavalko mednarodnih odnošajev? Ali naj apeliramo na moč, ki bi nas zdrobila, ali naj se v brezmejni zaslepljenosti odrečemo moralnim sredstvom Wilsonovega nauka, ki nas bo odrešil? Poženimo krive preroke, ki nas tirajo s svojimi krvavimi zmotami v narodni samomor! Naš klic je: Mir ljudem na zemlji!

— **Politično gazbojstvo!** Snočnji »Slovenec« poroča, da je liberalna stranka v nedeljo razbila v Št. Jerneju na Dolenjskem klerikalen shod in da je klerikalni poročevalec, poverjenik dr. L. Pogačnik, komaj ušel smrti. Odgovornost za resničnost tega poročila prepuščamo »Slovencu«. Če je resnica, kar »Slovenec« poroča, najodločnejše obojamo ta način političnega boja in pričakujemo od vodstva liberalne stranke, da ravnanje svojih šentjernejskih pristašev nedvoumno zavrne. Mislamo, da je čas, da tudi na Slovenskem odloži strankarska agitacija lopar in kamenje kot orožje političnega boja.

— **Letniki 1895 — 1899.** Dodatno k razglasu, s katerim se pozivljajo letniki 1895 — 1899 v aktivno vojaško službovanje odredjam, da se iz javnih ozirov oprosti vojaške službe železniško, pošto brzojavno osebje in pa v

rudnikih zaposleni rudarji. Vsem tem osebam se ni treba osebno zglašiti pri vojno-dopolnilnih poveljstvih v določenem terminu, pač pa jih morajo nadrejeni uradi, oziroma podjetja do tega časa pisмено in imenoma prijaviti v svrhu razvidnosti vojno-dopolnilnemu poveljstvu.

— **Ravnatelj Ivan Hribar — poslanik.** Iz Belgrada poroča Lj. k. u., da je Ivan Hribar imenovan poslanikom kraljevine SHS v Pragi.

— **Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani** naznanja onim članom, ki čevljev niso naročili in jih žele dobiti, da je na razpolago nekaj parov moških št. 40 do 44, ženskih št. 36 in 39 ter otroških št. 30 in 31. Kdor želi čevlje dobiti, naj se takoj zglaš v društveni pisarni med uradnimi urami od 1. do 3. popoldne.

— **Kuratorij za oskrbo slepcev.** Dne 13. decembra t. l. se je sestavil pri seji komisije za vračajoče se vojnike poseben kuratorij za oskrbo slepcev. Njega člani so gospodje: dr. Albert Botteri, dr. Ernst Dereani, konz. svet. Janez Kalan, župnik Anton Mrkun, dr. Mavricij Rus in gospodične Ivanka Jegličeva, Minka Skabermetova in Marija Wessnerjeva. Namen tega kuratorija je poiskati najprvo vse vojne slepce vsega slovenskega ozemlja in jim preskrbeti potom temeljne izobrazbe v raznih za slepce primernih strokah potrebno samostojnost, s katero mu je dana možnost, da si z izvrševanjem kakega primerne poklica pridobi pošten zaslužek. Slepci bi bili na ta način obvarovani škodljive brezposelnosti, ki je vir vse duševne bede in srčnega gorja, ki navdaja odraslega nedelavnega slepca. Pozneje bi imenovani kuratorij razširil svoj delokrog tudi na oskrbo in zaposljevanje vseh civilnih slepcev in vzgojo slepe dece. Izobrazba in oskrba vojnih slepcev je torej za sedaj prva najvažnejša naloga kuratorija. Da pa mu bo mogoče uspešno izvršiti to prepotrebno nalogo, mora priti njemu javnost na pomoč. To delovanje nima namena odvzeti državi njenih dolžnosti. Sklad, ki se je zbiral do sedaj za slepce, je še premajhen, zato naj podpira to zbirko vsa javnost tudi z lastnimi sredstvi, da čim preje oskrbi največje trpine našega naroda. Denarni prispevki privatnikov ali pa javnih zavodov so prepotrebni v pomoč slepcem. Sprejemajo se vsak dan. Poslati jih je odslej na naslov g. Marije Wessnerjeve, blagajničarke kuratorija v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 20. Kuratorij naproša vse občinske in župne urade da opozorijo na ugodno priliko izobraževanja za primeren poklic v zavodu za slepce v Ljubljani vse vojne slepce svoje obč

lom naj se vložijo do dne 15. januarja pri pošt-nem in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani. Vojni invalidi imajo, če so sicer sposobni za tako službo, prednost v smislu naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani z dne 20. novembra 1918., št. 115 Uradni list št. 12.

— **Člani slov. narodnega gledališča v Ljubljani** prirede v soboto 4. prosinca 1919, veliko veselico v vseh prostorih Narodnega doma, pod naslovom »Umetniška noč«. Na sporedu je koncert popolnega orkestra, mešanega in moškega zbora in nastop vseh solistov z najboljšimi točkami. Nad vse zanimiv in popolnoma nov za Ljubljano pa bo kabaret, kjer se bodo proivajale točke, katerih v Ljubljani še nismo videli. »Umetniška noč« se priredi v korist menzi, aprovizaciji in penzijskemu skladu članov slov. narodnega gledališča.

— **Slovenska knjižnica za slepe.** Vse velečenjene gospe in gospodične, ki so se udeležile letošnje pomlad tečaja za priučitev čitanja in pisanja po Braille-ovi metodi za slepe, naprošam, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki bo v soboto, dne 28. decembra ob 10. uri dopoldne v društvu »Dobrodelnost« v Ljubljani na Poljanski cesti št. 4 v Alojzijevejšču. Predmet razgovora bo bodoča ureditev knjižnice in poročilo o stanju dose-danjega delovanja. — Minka Skabernetova, knjižničarka.

— **Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico** vabi na sestanek, ki se bo vršil v četrtek, dne 26. t. m., točno ob 2. popoldne pri g. Valentinu Mraku, Rimska cesta št. 4. Zaradi važnih zadev se prosi gg. člane, da se ga udeležijo. — Karl Kordelič, načelnik.

— **Komunike upravne komisije.** Upravna komisija, ki pod predsedstvom dr. Ivana Žolgerja posluje pri Narodni vladi, je te dni ugotovila in predložila vladi načrt naredb, s katerimi se določuje delokrog oddelka za finance, oddelka za promet in oddelka za pravosodje ter sestava in pristojnost senata za upravno vodstvo pri višjem deželnem sodišču.

— **V Senožečah** so aretirali Italijani 15. decembra župnika Riharja, ker se ni hotel porokoriti ukazu italijanskega poveljstva, ki je za-vedeno v italijansko italijansko predcen-zuro. Župnik je odgovoril, da je sin sloven-skega naroda in je v cerkvenih stvareh dolžan poslušati samo svojega škofa, ne pa italijanske oblasti. V nedeljo 16. t. m. zjutraj je šel žup-nik kot ponavadi v cerkev spovedovat. Tja sta prišla dva oborožena italijanska karabinerja, poklicala župnika iz spovednice ter ga vprašala, če bo tudi ta dan pridigoval. Župnik jim je odgovoril, da bo pridigoval, nakar sta ga ka-rabinerja aretirala in odvedla iz cerkve. Žup-nika so odvedli v Trst.

— **»Hrvatski ekonomista«**, ki izhaja v Zagrebu, je premenil svoje dosedanje ime in se odslej imenuje »Jugoslovanski Ekonomista«.

— **»Matica Hrvatska«** izda kot posebni knjigi Ilirsko antologijo, izbrane pesmi naše preporodne dobe, kot redno izdaje »M. H.« pa izidejo med drugim šesta knjiga Hrvatskih Narodnih pesmi. V tisku ima zavod poleg drugega prevode Merežkovskega, Wyskianskega, Mickiewicza in Dostojevskega. V prihodnjem letu pri-jne izdati tudi še »Dječju knjižnico«.

— **Bogata žetev ameriške zimske pšenice.** Nizo-zemski novinarski urad »Radio« poroča iz Washingtona, da bo po cenitvi poljedelskega sveta žetev zimske pše-nice najbogatejša, kar jihi dežela pozna. Pričakujejo pri-delek 765 milijonov bušljev.

— **Tobačne cene na Ogrskem** se zvišajo za 50 do 70 odstotkov.

— **»Croatia«**, zavarovalna družba v Zagrebu je daro-vala Narodnemu vječu SHS 40.000 K kot narodni davek ter 3000 K za bolne srbske vojaške.

— **Pri zadnji objavi tiskovnega sklada**, je bilo objav-ljeno, da so tržaški sodruži nabrali 12 K 40 vin., dočim so v resnici nabrali 40 K. Toliko v pojasnilo.

— **Dunajski srednješolci demonstrirali za šolsko reformo.** Dunajski srednješolci so pri-redili minulo sredo skupno demonstracijo pri čemer je prišlo do hudih spopadov s policijo, da-si so sani skrbeli, da se je vršil obhod po me-stu v redu in niso dali povoda nikakšnim izgre-dom. Iz svoje srede so izbrali desetčlansko de-putacijo, ki je šla na deželni šolski svet in sta-vila naslednje zahteve srednješolcev: Popolno koalicijsko svobodo, ustanovitev šolskih občin, opustitev prisilnih verskih obredov, torej šol-sko reformo, pri kateri naj vplivajo in odločajo tudi učenci sami. Naglašali so, da pri vsem tem nikakor ne sme trpeti pouk in da postani učni red višjih razredov primeren praktičnim čas-ovnim razmeram. Šolski svetnik dr. Janusch-ke je izjavil, da so disciplinarni predpisi brez dvoma zastareli in da je treba dovoliti učen-cem koalicijsko svobodo. Tudi reforma pouka je neobhodno potrebna. Srednješolcem se mo-rajajo na vsak način priznati gotove državljan-

ske pravice, saj so se v velikem številu bojeva-li za domovino. Tozadevno se skliče v krat-kem enketa, katere se udeležijo razen profesor-jev in zastopnikov deželnega šolskega sveta tudi zastopniki srednješolcev. Resnično, stari svet s svojimi sistemi, se ruši.

Zadnje vesti.

Prva seja srbske narodne skupščine po ujedinjenju.

Belgrad, 23. decembra. (Lj. k. u.) Jutri se sesta-ne prvič po osvoboditvi Srbije srbska narodna skupšči-na. V Belgradu se nahaja sedaj že toliko poslancev, da bo mogla skupščina zborovati in sklepati. Zasedanje je proračunjeno samo na nekoliko dni. Prva seja bo mani-festacija za narodno in državno ujedinjenje. Predse-do-val bo podpredsednik Jovanović. Narodna skupščina bo sprejela znani sklep Narodnega vječa z dne 24. novem-bra, kakor tudi adresso delegatov Narodnega vječa na prestolonaslednika Aleksandra in regentov odgovor. Se-je narodne skupščine bodo v privatnih prostorih. Na seji bo predala skupščina vso svojo oblast državnemu vječu in se nato razšla.

Železniška nezgoda.

Celje, 24. decembra. (Izv. por.) Snoči je povozil vlak štev. 32 v Celju sedem oseb. Med ponesrečenci so štirje moški, dve ženski in en deček dvanajstih let. Identiteto ni še bilo mogoče dognati, ker so ponesre-čeni silno razmesarjeni.

Italijanska misija na Dunaju.

Dunaj, 23. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča du-najski kor. urad, je prišla danes v državni urad za vol-ne zadeve komisija italijanskega vrhovnega poveljništva, sestoeča iz majorja Pentimallia in nadporočnika Zelerija. Ta komisija ima nalog, pripraviti nastanitev italijanske vojaške misije. Ta misija bo štela 25 častni-kov in 112 mož in bo nadzorovala izvršitev mirovnih pogojev v deželah nekdanje Avstrije (brez Ogrske). Po-veljeval ji bo general Segre in bo imela svoj stalni se-dež na Dunaju. Italijanska častnika sta v odsotnosti dr-žavnega tajnika za vojne stvari sprejela v državnem uradu državna podtajnika dr. Deutsch in dr. Weiss. Do-menili so se glede vseh podrobnosti.

Ogri proti cepitvi svoje dežele.

Budimpešta, 22. decembra. (Lj. k. u.) Po du-najskem kor. uradu poroča ogrski kor. urad: Danes je bilo tu veliko naravno ... ki se ga je udeležilo okoli 100.000 ljudi. Predsednik shoda dr. Stefan Apapny je protestiral proti nasilni odcepitvi 26 komitatov iz de-želne organizma. S silo nas morajo zatreti, je rekel govornik, toda naše duše z orožjem krivice ne morejo premagati. Danes ne protestira samo 100.000 ljudi proti odcepitvi teh pokrajin od naše države, temveč 4½ mi-lijona ogrskih prebivalcev, ki živijo v teh 26 komitatih. Protestiramo proti razkosanju in zmanjšanju Ogrske. Tudi zastopnik rumunskih socialistov je povzel besedo in protestiral proti temu, da stopa na mesto razrednega gospodstva vlada bojarov in Bratjanov režim. Zboro-vanje je nato sprejelo soglasno resolucijo.

Bivši nemški cesar boleha.

Amsterdam, 22. decembra. (Lj. k. u.) Po dunaj-skem kor. uradu poroča nizozemska brzojavna agentura iz Amerongena: Bivši cesar je bil osem dni bolan. Pre-hladil se je hudo in vsled vlažnega podnebja se mu je vrnila stara ušesna bolezen. Več dni je trpel hude bo-lečine. Zdravil ga je specialist iz Utrechta. Nato mu je polagoma odleglo. V petek je prvič šel iz sobe spričo slabega vremena pa je moral ostati v gradu.

Boljševiki v Berlinu?

Berlin, 24. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslovaški ti-skovni urad poroča: Boljševiška mornariška divizija je dobila včeraj od vlade povelje, naj izprazni dvor. Mor-narji so se pa uprli temu povelju in so zasedli palačo državne pisarne. Zasedli so hoteli tudi mestno poveljništvo in aretirali mestnega poveljnika. Vladne čete so pa dobile ojačenje. Prišlo je do spopadov in do strelja-nja. 14 oseb je bilo ubitih ali ranjenih. Vladne čete so potem uporne mornarje razpršile.

Berlin, 23. decembra. (Lj. k. u.) Po dunajskem kor. uradu poroča Wolfiov urad: Pred palačo držav-nega kanclerja se nahajajoče mornariške straže so da-nes ponovno pretrgale vsako zvezo te palače z ostalim mestom. Po daljšem posredovanju poverjenikov Eberta in Landsbergerja se je posrečilo napraviti si pot do pa-lače in do telefonske centrale. Ko so čete izvedele, da poverjeniki na ta način ovirajo vsak promet, so prihl-tele na pomoč, in trenutno je grozil resen spopad. Po-verjeniki pa so posredovali in tako preprečili krvolitje. Ebert je imel na čete nagovor in je dejal, da so mor-narji zapustili palačo, torej naj se umaknejo tudi čete. Novo krvoprelitje bi bilo nesmiselno. Povod tem dogod-kom je bila zahteva, naj mornarji izpraznijo kraljevi grad, kjer so se dogajale velike tatvine. Vsled teh iz-gredov so odložili za dne 21. t. m. določeno izplačeva-nje mezde, dokler ne zapuste palače. Danes so mor-narji hoteli izsiliti nakazilo svojih mezd.

Kriza v italijanski vladi.

Lugano, 23. decembra. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Ministrski predsednik Orlando se

je nenadoma povrnil v Rim, ker je zbruhnila ministrska kriza. Minister Dari je demisioniral, drugi ministri, med njimi vojni minister, groze z ostavko.

Shodi.

Razširjena odborova seja ljublj. železničarjev. Dne 26. decembra 1918 ob 3. uri po-poldan se bo vršila seja odborov vseh treh ljubljanskih železničarskih podružnic skupno z odboriki za zgradbo železničarskega doma v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, zaradi pri-re-ditve železničarske veselice. Odbor.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. V sredo, 25. t. m. popoldne ob 2. Špicarjeva otroška igra »Po-gunni Tonček« za »B« abonement. — Zvečer ob pol 8. opera »Prodana nevesta« izven abo-nementa. — V četrtek, 26. t. m. popoldne ob pol 3. opereta »Michijevi hčerki« izven abo-nementa. — Zvečer ob pol 8. opereta »Corne-villski zvonovi« za abonement »C«. — V petek, dne 27. t. m. ob pol 8. zvečer opereta »Cor-nevillski zvonovi« za »B« abonement.

»Kurent«. Izšla je 9. številka humoristično-satirič-nega polmesečnika »Kurenta« z naslednjo vsebino: Ba-hun: Devica Ančka; Manica: Lahu se cede sline po Ljubljani; Ferdo Plemič: O znameniti Revmacijevi gla-vi; Job Bradač: Granese; Manica: Štirje prizori; Ljubi Kurent! Nalim: Utrinki in cela vrsta humorističnih ter satiričnih sestavkov in epigramov. Slike so času pri-merne, vsebina črtic zanimiva, zato »Kurenta« toplo pri-poročamo. Posamezna številka stane 1 krono.

Aprovizacija.

Meso na rdeče izkaznice B. Stranke z rdečimi iz-kaznicami B prejmejo goveje meso v petek, dne 27. t. m. in v soboto, dne 28. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V petek, dne 27. t. m. od 3. do pol 4. po-poldne št. 1 do 200, od pol 4. do 4. št. 201 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do 5. št. 601 do 800, od 5. do pol 6. št. 801 do 1000. V soboto, dne 28. t. m. popoldne od 1. do pol 2. št. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. št. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. št. 1601 do 1

Narodi hrepene po bratstvu.

(Pismo Romaina Rollanda Wilsona.)

Gospod predsednik!

Narodi se osvobojajo iz spon. Ura, ki so jo prorokovali in po kateri so hrepeli, bje. Naj ne bje zaman. Vseposvoda vstaja v evropskih narodih volja, da vzamejo usodo svoje domovine v lastne roke in se zedinijo, da tako rode prenovljeno Evropo.

Preko meja si segajo v roke, toda še vedno jim groze nasproti prepadi nezaupanja in neumevanja.

Nad ta prepadi je treba sezidati most. Vezi starega nasilja, ki je tiralo narode v bratomorne vojne in ki jih je ščuvalo na slepoto medsebojnega sovraštva, da so se medseboj uničevali, morajo odpasti. Toda narodi sami jih ne morejo streti, teh vezi; zato kličejo na pomoč.

Toda, na koga naj se obrnejo? Med vsemi onimi, ki nosijo častno breme, da vodijo politiko narodov, vživajo edino Vi, gospod predsednik, splošno duševno avtoriteto. V vas zaupajo vsi.

Odzovite se klicu teli vznemirljivih upov, pograbitve za roke, ki Vam jih iztežajo. Pomagajte jim, da se zamorejo zediniti. Pridite narodom na pomoč, ki iščejo tipaje svoje pot, ki hočejo sestaviti novo kroniko osvobojenja in bratstva, po katerih tako strastno hrepentijo.

Pomislite: Evropa je v nevarnosti, da se pogrezne v one peklenške kroge, iz katerih vstaja že pet let napajajoč svojo pot s krvjo. V vseh deželah so ljudstva nezaupna nasproti vladajočim razredom. V tej uri ste še edini, ki more govoriti k prvimi in drugim, k ljudstvu kakor tudi meščanstvu vseh narodov, in ki ga bodo tudi poslušali. Edini ste, ki utegne danes — in kdo ve, če tudi jutri še — posredovati med njimi.

Ako odrečete svoje posredovanje, čaka razkrajajoče se množice, ki izgube ravnotežje, nujna poguba: ljudstva zapadejo krvavi anarhiji, stranke starih nasilnih oblasti krvavi reakciji. Nastali bodo razredni in plemenski boji, boj med narodi od včeraj in boj med narodi, ki se pravkar ustvarjajo, divjali bodo socialni boji, ki hočejo nič drugega, kakor sovraštvo in zavist, rodeč le blazne trenutne sanje brez bodočnosti.

Dedič Washingtona, Abrahama Lincolna, rešite blaginjo — ne stranke, ne ljudstva, marveč splošnosti!

Pokličite na kongres človeštva zastopnike narodov!

Vodite ga z vso silo, s katero razpolagate po Svoji veliki pravni zavesti in sijajni bodočnosti daljne Amerike.

Govorite! Govorite k vsem! Svet hrepent po besedi, ki se razlega preko narodnih in razrednih meja.

Bodite sodnik svobodnih narodov!

Bodočnost pa Vas pozdravi kot apostola miru med narodi!

Romain Rolland.

Še enkrat o boljševikih.

Piše nam prijatelj:

Iz Rusije sem prišel. Ker pa vedno čitam v meščanskih listih o ruskih boljševikih, ne povedo nam pa, kaj mogle biti z državnega vodstva, nikdar pa ne iz kakšnih vzrokov, sem prepričan, da malokdo ve, zakaj je sporazum sovražnih boljševikom. Kaj so pravzaprav boljševiki. Pri nas vobče ne vedo prav nič o njih. Kaj so ti ljudje sami hudodelci?

Prav je minilo mesec dni, ko sem se povrnil iz dežele boljševikov, in še preden sem dospel do doma, srečam g. nadučitelja, ki me povabi, naj mu povem, kdo so ti boljševiki. Pri nas čitamo venomer v naših meščanskih listih o ruskih boljševikih, ne poveda nam pa, kaj ti ljudje hočejo. Kolikor mi je znano iz Slovencev in drugih takih listov, so od Nemcev plačani agenti, kaj ne?

Zame odgovor na to vprašanje ni bil težak. Gosp. nadučitelj, pravim, boljši pomeni po naše več, boljševiki večina. Boljševiki so socialisti komunisti, ki hočejo odpraviti vso gosposko in spekulante in urediti skupno gospodarstvo, vse kar je, bodi last države, last vseh. V Rusiji se ljudje nič več ne pozdravljajo z »gospod«; vsakogar, tudi svojega predstojnika pozdravlja Rus s tovariš. Tovariš Ljening, tovariš Trocki itd.

Ne, ne, mi ugovarja g. nadučitelj. Ljeninga in Trockega so podkupili Nemci, vsaj smo čitali. Da, g. nadučitelj, tudi jaz sem čital v Rusiji ameriške slovenske liste. Boljševike so imenovali tako ruski anarhisti, ki so hodili po frontah, pregovarjali vojake, da zapuste fronte, ker je vlada proglašila, da se grofovska zemlja razdeli med kmete in kdor ne bo doma, ne dobi nič. In vojaki so trumoma bežali domov in Nemci so se smejali in dalje zasedali rusko zemljo. In ko so prišli vojaki domov, so videli da so opeharjeni; zato pa sedaj anarhistom nihče nič več ne veruje. Tako sleparijo meščanski listi ljudstvo, da se ne bi izvedelo, kaj boljševiki hočejo.

V Rusiji sem delal na kmetih. Ko so boljševiki zavladovali, so naznanili kmetom, da se naj zemlja razdeli po delu. Kmetje so sklicali sobranje in razdelili gosposko zemljo po dušah, to je po osebah. Rodbine, ki so imele več oseb pri hiši so dobile več, kjer je bilo manj oseb, pa manj. Enako so napravili z živalimi in orodjem. In ruski kmet je bil zadovoljen, rekel je, tako je tudi Kristus učil.

Kar se pa tiče anarhije, je bilo prav tako kakor je sedaj pri nas. Kdor je mogel, je krade. Toda boljševiška

vlada ni učila krajo, kakor tudi naša ne. In dobro so mi znane razmere na Ruskem, vendar moram priznati, da se pri nas mnogo bolj roba in krade. Naj navedem nekaj primerov: Bil sem pred nekaj dnevi v nekem mlinu, kjer sem dal zmleti 49 kg pšenice, a sem dobil le 14 kg bele moke, 14 kg črne in 11 kg otrobov, skupaj torej 39 kg. Včeraj sem bil v Ptuj, da kupim nekaj sukanca, in sicer za 10 K. Trgovci mi pravi, da ga je 50 metrov; doma ga premerim, pa ga ni bilo niti 10 metrov. Teh gospodov nihče ne vidi, dasi kradejo vsak dan tisočake. Takih špekulantov boljševiki ne marajo in hočejo odpraviti. Ko bo naše ljudstvo izvedelo, kaj boljševiki hočejo, se bo njim pridružilo, da odpravi krivične. Če misli sporazum, da uniči v Rusiji boljševizem, se moti. Tudi naši vojaki, ki so bili v Rusiji so spoštovali boljševike in program boljševikov se deloma strinja z Wilsonovimi načeli: hočejo namreč svetovni mir in odpraviti podložništvo narodov.

I. C.

Dopisi.

Škofja Loka. Sekcija za vzdrževanje proge Ljubljana - Tržič vodi neki gospod z imenom Kurschel. Pod vodstvom tega moža je aprovizacija delavstva na progi taka, da si slabše ni misliti. Celo leto nam že obeta premog, a premoga sedaj, ko nam vsak dan lahko prinese najstrupenejši mraz, nimamo. Čuvaji so ga dobili za stanovanje, za službene prostore pa tudi ne. Petroleji smo dobili enkrat v celem letu. Mast in sladkor, namenjen za ta mesec, nam je bil po njegovi brezbrzičnosti iz vagona ukraden. Zadnji čas bi bil, da bi nam božja ali vladna previdnost tega moža vzela!

Shod v Škofji Loki se je vršil v nedeljo, dne 22. t. m. v gostilniških prostorih g. Guzelj-a ob obilni udeležbi domačega prebivalstva. Poročal je sodrug Erjavac o zahtevah, ki jih stavi delavstvo v našo vladno in konstituantno. Poslušalci so z zanimanjem sledili nad eno uro trajajočim izvajanjem govornika. Mnogi so se priglasili tudi k domači krajevni politični organizaciji in se naročili na strankino glasilo. Posebno so zahtevali zborovalci, da napravi naša vlada že enkrat red v lokalnih aprovizacijah ter prepreči sistematično izrabljanje revnega prebivalstva s strani lokalnih trgovcev in magnatov. Zahtevali so tudi dopolnjenja občinskih svetov z zastopniki delavstva. Konečno se je zbralo tudi lepo svoto za tiskovni sklad »Najprej« in za spomenik velikega sodruga Ivana Cankarja.

Celje. Pri nas poznajo še vedno tisti staro-avstrijski p. v., to je »politisch verdächtig«, samo, da sedaj pišejo p. n., t. j. politično nevaren. Tako na primer uganja take brutalnosti neki poročnik, ki kar bruha sovraštvo na Nemce, ki niso sami krivi, da jih je mati rodila kot Nemce. Menim, da je čas, da se opuste take času neprimerne nesmiselnosti, ker nas spominjajo samo še na dobo tlačanstva. Pokažimo svetu, da poznamo enakopravnost, pokazimo, da ne gojimo sloge z neslovanskimi narodi kot kulturni narod.

E. M.

Celje. V tukajšnjem skladišču za sladkor »Union« so se godile med vojno velike nerednosti. Ko je celi celjski okraj trpel na pomanjkanju sladkorja, so ga iz tega skladišča pošiljali cele vagoni v Trst po jako visokih cenah. Sodišče ima sedaj celo zadevo v rokah. Vodjo skladišča A. Wagnerja so včeraj prijeli v Slov. Gradcu. V to zadevo so zapletene še mnoge ugledne osebe ter celo uradniki južne železnice. Natančneje poročamo prihodnjič.

Razno.

* **Koliko človeških življenj je stala svetovna vojska narode Avstrije.** »Parlamentarna korespondenca« ponatiskuje seznam izgub Avstroogrške, kolikor se tiče ta moštva in častnikov. Od 310 aktivnih generalov jih je padlo ali umrlo do konca maja 1918 osem. Od 550 aktivnih polkovnikov v poklicu jih je padlo v bitkah 64 ali 11:5 %, od 720 podpolkovnikov 114 ali 11:25 %, od 1100 majorjev 184 ali 16:4 %, od 6450 stotnikov 1016 ali 15:5 %, od 6754 nadporočnikov 1148, dalje od 5500 poročnikov 1285 in od 950 praporščakov 539, torej od zadnjih jih je končalo svoje življenje 56:6 odstotkov. Skupno so zaznamenovane izgube za okroglo 4 milijone mrtvih in ranjenih, kakor tudi bolanih mož od narednika navzdol, in sicer je računano to do konca maja 1918, torej še ni všteta velika bitka ob Piavi; niti moštvo, ki je umrlo v vojnem vjetništvu. Cela tretjina mož, poklicanih pod orožje, je mrtva, ranjena ali obolela, tako da bodo to trajajoče posledice. Mrtvih mož je bilo naštetih doslej 800.000, in od tega dve tretjini v zaledju ali rezervi. Častnikov — ne iz poklica — je padlo 8971. Skupno je padlo torej z gorencimi: 13.326 častnikov.

* **Kazen za bosanske konfidente.** Sarajevska vlada »Narodnega Vjeća« je dala zapreti dvanaest nemških in madžarskih častnikov, ki

so dali na povratku iz Sandžaka umoriti brez vzroka otroke in ženo pribojskega trgovca Borisavljevića. Sodnik Boskić, ki je dal umoriti v avgustu 1914 v Foči 77 kmetov, med njimi tri, še ne osemnajst let stare fante, je bil ravnotako aretiran. Bivši urednik lista »Bosnische Post« J. Steinhardt in detektivni šef Ivasiuk sta ušla.

* **Vzdrževalnina nadvojvodskih žena.** Državno tajništvo Nemške Avstrije za vojne zadeve naznanja naslednjo zanimivost: Ženski člani cesarske hiše so prejeli za časa vpo-klica njih soprogov mesečne vzdrževalnine in četrtletne stanarinske prispevke. Glasom določb o pristojbinskih podpisih za častniške soproge so izplačali nadvojvodinji Ziti 15.505 K 56 v, nadvojvodinji Avgusti, ženi nadvojvode Jožefa, 73.943 K, nadvojvodinji Isabeli, ženi nadvojvode Friderika, 30.837 K, nadvojvodinji Blanki, ženi nadvojvode Leopolda Salvatorja, 3734 K, nadvojvodinji Mariji Kristini, ženi nadvojvode Petra Ferdinanda, 32.692, nadvojvodinji Mariji Ani, ženi princa Elije parmskega, 17.030 K 17 v, Vojne doklade itd. moških članov cesarske hiše v teh zneskih niso vštete. Razen tega so bile stalne odjemalke (seveda brezplačne) iz raznih vojaških oblačilnih skladišč, kakor smo svoj čas že obširneje obelodanili, in čudno je le, da niso dobivale te brezvestne ženske še kakih vojnih doklad! Sedaj pa pomislimo, da je prejela žena navadnega rezervista le letnih 540 kron in lahko spoznamo škandalozno krivico, ki so jo sejali izvrški iz degeneriranih cesarskih hiš v državi.

Železničarjem!

Delegacijski zbor železničarjev je sklenil, da se ob vsaki priliki nabira doneske za

== železničarski dom. ==

Ena takih prilik je Silvestrov večer. Sodrugi železničarji naj ob tej priliki nabirajo doneske, ali pa naravnost prirejajo Silvestrove večere v ta namen.

Doneske za železničarski dom zbira sodrug Josip Ravnik, Selo št. 7, pri

Čevlji z gumijevimi podplati

so zopet tukaj. Zadnjič je namreč zaloga surovin pošla.

Cena: moškim čevljem . . K 85⁻

ženskim čevljem . . „ 73⁻

ZALOGA ČEVLJEV „PEKO“

Ljubljana, Breg. Peter Kozina & Co. Ljubljana, Breg.

- - - - - Naročila po pošti se ne izvršujejo. - - - - -

Učiteljska tiskarna

registrirana zadruga z omejeno zavezo,

Ljubljana, Franciškanska ul. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše piakate in vabila za . . shode in veselice. . .

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd. . .

Stereotipija. — Litografija.

Republika ili monarhija

aktuelna razprava

od Dušana Glumca, Sarajevo

Cijena K 2.— ili 1 dinar.

Preprodavcima 20% rabata.

Industrija za razsvetljavo

društvo z o. z.

Maribor ob Dravi

Gospodska ulica št. 5.

Električne naprave za razsvetljavo za mline, žage in druge kraje.

Električni motorji, električni gladilniki, elektr. žepne svetilke.

GORICA - F. Batjel - LJUBLJANA -
Stolna ulica 2-4 Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

še s staro prevmatiko

živalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. Najboljše baterije.

Posebno nizka cena — vnapred plačilo.

Miši, podgane, stenice, ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje preizkušene radi-

kalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5.—; tinktura za stenice K 2; posebna močna tinktura K 5.—; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesu K 2.— in K 4.—; tinktura za človeške uši K 3; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 1-50; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.

Predilnica in tkalnica v Tržiču sprejme takoj sposobnega, zainteresirane in tesarje

kočijaža

ki zna s konji dobro in ljubeznivo ravnati ter se zamore pri kočiji in težki vožnji porabiti. Mlademu, krepkemu, oženjenemu možu se daje prednost. Stalna služba je zagotovljena. Vstop takoj. Osebna predstava in ponudba zaželjena.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga prašek za platno. Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gr. K 1, 450 gr. K 2-50.

Najmanj se more naročiti 10 zavojev!

Pri naročilu 5 kg popust! — Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust.

Zavod za izvoz M. JÜNKER, Zagreb 40. Petrinjska 3/III. Telef. 23-27.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,000.000.

4 1 0
4 0

brez odbitka rentnega davka.

— Ustanovljena l. 1881. —

JADRANSKA BANKA

PODRUŽNICA LJUBLJANA.

Aksijski kapital K 20,000.000.

Rezerve K 3,500.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in jih obrestuje po čistih 4%. Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd. in srečke c. kr. razr. loterije.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.